

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ СЕРЕДНІХ ВІКІВ ТА ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ**

Освітня програма: Філософія

Спеціальність: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

© Возняк С.В., 2023

© ПНУ ім. В. Стефаника, 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія Середніх Віків та доби Відродження
Освітня програма	Філософія
Спеціалізація (за наявності)	Всі
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Обов'язкова
Курс / семестр	Перший / Другий
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/26aa9d33820411ffb6da

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Навчальна дисципліна «Філософія Середніх Віків та доби Відродження» викладається як окрема галузь філософських знань для освоєння процесу та розгортання європейської парадигми філософування; з'ясування специфіки середньовічної та ренесансної філософії, значимості її ідей для подальшого розвитку світової філософської думки, зокрема як способу розробки методологічного, логічного та метафізичного інструментарію для подальших історико-філософських формацій.

Мета: Ввести студентів у культурно-історичну та теоретичну ситуацію трансформації світоглядних уявлень на межі між античністю (космоцентризм, матеріалістичне бачення світу) та християнським європейським середньовіччям (теоцентризм, спірітуалістичне бачення світу). Також здійснити наскрізний аналіз розробки фундаментальних проблем європейської філософії, котре мало місце у середньовічній та ренесансній філософіях, визначити взаємозв'язок теоретичних проблем середньовічної та ренесансної філософії із суспільним, політичним та історичним буттям та з іншими формами духовної діяльності людини як у аутентичний досліджуваний час, так і в сучасності. Велика увага приділяється роботі із першоджерелами як фаховій компетенції майбутніх спеціалістів-філософів. Звертається увага на особливості існування філософського тексту як унікальної та специфічної форми концентрації проблем та смислів. Також робиться акцент на внутрішній взаємопов'язаності, неперервності та стратегічній спрямованості історії філософії, котра розуміється як процес живого, конкретного становлення та розвитку людської думки.

Завдання вивчення дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні культурно-історичні, суспільні та географічні передумови, особливості та джерела середньовічної та ренесансної філософії;
- головні етапи становлення та розвитку філософської проблематики у досліджувану добу;
- фундаментальні теоретичні, практичні та методологічні проблеми та тематичні рубрики, що формуються впродовж розвитку середньовічної та ренесансної філософії;
- структуру та особливості впливів та імпульсів філософії досліджуваного періоду на подальший розвиток філософської проблематики та європейської культури і історії загалом.

вміти:

- аналізувати ситуацію існування філософії в епоху Середніх віків в якості методологічного підґрунтя для теології в рамках релігійного світогляду; також – аналізувати антропоцентричну ситуацію філософії Відродження як форми секуляризації інтелектуальної діяльності із подальшим розвитком та становленням початків наукового світогляду;
- опрацьовувати, аналізувати та інтерпретувати фундаментальні філософські тексти

вказаного періоду; • порівнювати різні філософські концепції, сформовані у досліджуваний період та фіксувати увагу на їх різноманітних інтерпретаціях, взаємовпливах та внутрішніх суперечностях; • адекватно оперувати онтологічними, схоластичними та логічними системами розгортання думки, сформованими у вказаний період.
Компетентності Інтегральна компетенція: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Загальні компетенції: ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 8. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді. ЗК 10. Здатність працювати автономно. ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності ЗК 12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів). ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Спеціальні компетенції: СК1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури. СК2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення. СК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків. СК4. Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуально-філософської традиції у світовій. СК6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано. СК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки. СК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань. СК9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи. СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.
Програмні результати навчання РН1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури. РН2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію. РН3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії. РН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики. РН5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. РН8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-

практичну значущість філософського знання.
 РН9. Мати навички написання філософських текстів.
 РН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.
 РН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
 РН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.
 РН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
 РН14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.
 РН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.
 РН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.
 РН17. Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.
 РН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Історична, світоглядна та культурна специфіка зародження філософії Середніх Віків	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями з наступного кола питань: 1. Криза античного типу світогляду 2. Зародження і становлення християнства як передумова виникнення середньовічної філософії 3. Порівняльний аналіз космоцентричної та геоцентричної метафізичних установок	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, ведення термінологічного словника, порівняння античної та середньовічної філософських парадигм у вигляді таблиці
2	Апологетика як методологічне обґрунтування середньовічної філософії	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Характерні риси апологетики 2. Західна апологетика 3. Східна апологетика 4. Християнський гностицизм 5. Філософія Аврелія Августина Блаженного.	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, підготовка до обговорення впливів філософії А. Августина на подальшу філософію
3	Філософські ідеї патристики	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Формування християнських догматів як розробка філософсько-метафізичного апарату 2. Латинська Патристика. 3. Грецька патристика. Великі кападокійці 4. Боротьба з єресями та Вселенські собори у контексті творення філософської проблематики 5. Пізня патристика (V-VIII ст.)	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, ведення термінологічного словника, філософський аналіз християнських догматів

4	Філософія зрілого Середньовіччя. Схоластика	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Загальна характеристика схоластичної філософії: ідеї та представники 2. Проблема співвідношення віри та розуму у схоластиці 3. Суперечка про природу універсалій 4. Філософія Томи Аквінського 5. Вплив схоластики на подальшу філософію	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, ведення термінологічного словника, робота із схоластичними і логічними фігурами
5	Філософія зрілого Середньовіччя. Містика	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Загальна характеристика середньовічної містики: ідеї та представники 2. Містичний досвід як філософський метод 3. Філософія Мейстера Екхарта 4. Вплив середньовічної містики на подальшу філософію	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, написання філософського есе щодо проблем містичного досвіду
6	Передумови виникнення, джерела та загальна характеристика філософії Відродження	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Культурні, історичні та суспільні особливості філософії Відродження 2. Специфіка становлення антропоцентризму у епоху Відродження 3. Гуманізм як фундаментальна ідея філософії Відродження	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, загальний огляд культури епохи Відродження
7	Гуманістична парадигма у філософії Відродження	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Антропологічний поворот у філософії Відродження: порівняння антропоцентричної та теоцентричної світоглядних установок 2. Філософські ідеї Дж. Манетті, Лоренцо Валли, Е. Роттердамського 3. Філософія Ніколи Кузанського 4. Соціально-філософський вимір гуманізму: здобутки та парадокси (філософія Н. Макіавеллі, утопія Т. Мора як соціально-філософський проект)	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, ведення термінологічного словника, практичний аналіз соціальних проектів епохи
8	Природничо-наукова думка та філософські імпульси Реформації	Слухачі курсу володіють обґрунтованими теоретичними знаннями та практичними навичками з наступного кола питань: 1. Пантеїстичні та натурфілософські ідеї у філософії Відродження 2. Астрономічні відкриття та їх вплив на філософію, науку і світогляд (Н. Копернік, Дж. Бруно, Г. Галілей) 3. Знання, віра та воля у теології ранньої Реформації 4. Культурно-історичне значення реформаційного процесу та філософії Відродження загалом	Робота з першоджерелами та коментуючою літературою по темі, підготовка до дискусії з приводу ролі Реформації у становленні сучасного буржуазного світу

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські з-тя		3		3		3		3	3	3	3	3		6				30
Самостійна р-та														10				10
Індивідуальні завдання																10		10
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь		3		3		3		3	3	3	3	3		16		10	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Методичне забезпечення:

1. Аврелій Августин. Сповідь. - К., 2007.
2. Александрова О. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження. - К., 2002.
3. Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001.
4. Татаркевич В. Історія філософії. – Львів. 1999.
5. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
6. Бичко І.В. та ін. Історія філософії: Підручник. – томи 1,2. – К., 2001.
7. Волинка Г.І. та ін. Вступ до філософії: історико-філософська пропедевтика. Розд. П.- К., 1999.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства, вул. Чорновола, 72 (гуманітарний корпус), ауд. 503. Телефон: 0342596015. Сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ Електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства Возняк Степан Володимирович
Контактна інформація викладача	stepan.wozniak@pnu.edu.ua +380991940015

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	За наявності об'єктивних причин виконання завдання пізніше встановленого терміну студент матиме можливість здати завдання у додатково визначений термін без зменшення балів за завдання. У інших випадках завдання здається у додатково встановлений термін зі зниженням балів на розгляд викладача.
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття визначається рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Посилання на нормативні документи: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри філософії, соціології та релігієзнавства здобувачам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів «Прикарпатського національного

	університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується у випадку проходженням студента аналогічного за змістом навчального курсу на будь-якій сертифікованій освітній платформі.

Викладач **Возняк Степан Володимирович**

